

Autenttisuuden tuolla puolen

Pertti Hemánus oli viime numerossa ottanut "suurennuslasin alle" Iltä-Sanomiin kirjoittamani arvion Jukka Paastelan ja Risto Kolasen toimittamasta kirjasta Millaista presidenttiyttä haluamme? En tiedä oliko syy optiikassa, mutta en oikein tunnistanut tulkinnasta omia ajatuksiani. Myös kritiikkini kohde oli vaihtunut.

Arvostelin jutussani Risto Kolasen artikkelia presidentti Koiviston julkisuus-kuvasta, jossa verrattiin Koivistosta julkisuudessa esiintyviä mielikuvia "autenttiseen Koivistoon". Mielestäni Kolasen tapaa (re)konstruoida "autenttinen Koivisto" voidaan kritisoida. Hänen yhtenä keskeisenä ideanaan on nimittäin verrata 50-luvun "autenttista Koivistoa" 80-luvun presidentti Koiviston julkiseen hahmoon. Kun Sosialistiseen Aikakauslehteen kirjoitellutta tohtori Koivistoa verrataan Bond-fanina esiintyvään presidenttiin, voidaan ehkä väittää, että julkisuus vääristelee Koivistoa. Poliitiikan ja julkisuuden tutkimuksen kannalta tämä näkökulma ei kuitenkaan ole kaikkein kiinnostavin, vaan sitä kautta päädytään helposti vain moralisoivaan kritiikkiin.

Kolanen ei kovinkaan paljon pohdi Koiviston asemaa Suomen poliittisessa järjestelmässä tai 'hallitsemistavassa'. Olettaisin kuitenkin, että Hemánuskin etsisi "autenttista Koivistoa" mieluummin tältä suunnalta kuin hänen vanhoista kirjoituksistaan. (Toinen ongelma on siinä, että Kolanen näyttäisi määrittelevän "autenttisen Koiviston" lähinnä tämän omien kirjoitusten ja puheiden perusteella, eikä problematisoi niiden luonnetta julkisuuteen tarkoitettuina esityksinä.)

Kritiikkini kohteena oli siis Kolasen subjektikeskeinen tapa hakea "autenttista Koivistoa" 50-luvulta. Hemánuksen tul-

kinnassa tämä näkökulma oli kuitenkin vaihtunut pohdintaan politiikan ja julkisuuden suhteesta. Kysymys on tärkeä ja käsityksemme ilmeisesti eroavat siinä, mikä on julkisuuden rooli politiikassa. Ainakin Hemánuksen tapa erottaa toisistaan politiikan "varsinainen sisältö" ja julkisuus on mielestäni ongelmallinen. Tämä erottelu lienee myös pohjana Hemánuksen väitteelle, että jutussani olisi jokin "looginen ristiriita".

Hemánus esitti, että "jos kiinnostuksemme rajoittuu 'vain' poliitikkojen julkiseen kuvaan syntyineen ja vaikutuksineen, politiikan varsinainen sisältö/ja tai sisällöttömyys on tuomittu jäämään tietopiirimme ulkopuolelle." Itse en kuitenkaan esittänyt mitään sellaista, että tutkimuksen pitäisi rajoittua vain politiikasta tai poliitikoista julkisuudessa esiintyviin mielikuviin. Toisaalta en halua myöskään Hemánuksen tapaan erottaa toisistaan julkisuutta/autenttisuutta, poliitikon julkista kuvaa/politiikan varsinaista sisältöä jne.

Arvostellessaan Markku Koskea Hemánus kirjoittaa: "Sorsa-diagnoosi ei pohjimmiltaan kerro mitään entisen pitkäaikaisen pääministerin enempää kuin hänen puolueensa tai hallitustensa poliitikasta ... Autenttisuuteen - julkisuuden tuolle puolen - pyrkivä tutkimus voi kertoa niistä eniten."

Kärjistäen: onko 'todellinen politiikka' vain jotakin, joka on kaivettava esiin julkisuuden tuolta puolen? Vai pitäisikö entistä enemmän tutkia myös politiikan, poliittisen kulttuurin ja julkisuuden muutoksia? Ehkä olisi tarpeen arvioida uudelleen myös 'politiikan sisältöä' ja tiedotusvälineiden kasvavaa merkitystä politiikassa (ks. esim. Hänninen 1987 ja Pekonen 1987.) Tässä mielessä Hemánuksen ajatus erilaisista lähestymistavoista ja tulkinnoista sekä niiden panemisesta "keskustelemaan keskenään" tuntuu tarpeelliselta.

Esa Väliverronen

Kirjallisuus

HÄNNINEN, S. Poliittinen tilanne ja hegemonia Suomessa. Poliitikka 3/87.
PEKONEN, K. Joukkoviestintä ja politiikka. Poliitikka 2/87.